

Mila Magdalena,

tento list môže podľa Vášho úsudku poslužiť (ale len ako celok) aj ako slúbená recenzia Vašej knihy ARTTERAPIE – od individuálnej skúsenosti ke kolektívnym skúsenostem

Knihu som prečítala s veľkým záujmom celú, s tým, že niektoré jej časti čítam opakovane a zdá sa, že prišiel čas, aby som sa s mojimi postrehmi s Vami o ne podelila.

V prvom rade som naozaj rada, že ste ju napísali, veď pôvodných českých a slovenských kníh o arteterapii je ako šafránu. Teším sa tiež, že sa Vám, hoci doslova “o minútu 12”, podarilo opraviť text na začiatku knihy, kde boli závažné chyby. Verím, že v tlačenej forme text je naozaj opravený!

Vaše riadky mi veľmi intenzívne signalizujú, že toho máme my dve veľa spoločného a nie je to len arteterapiou!

Vybavuje sa mi teraz v spomienke naše úplne prvé stretnutie v Prahe na artekonferencii, kde sme obidve súčasne, alebo v skutočnosti vlastne všetky tri v jednom momente, lebo vtedy ešte bola s nami aj Vaša milá maminka, zareagovali rovnako pri prezentácii jednej z prenášajúcich tým istým gestom: pobybom hlavy ako pri nesúhlase, intuitívne hľadajúc v publiku potvrdenie správnosti svojho pocitu, že arteterapeutická úloha pre deti :

“ Nakresli ako vyzerá Pán Boh! „ nebola vhodne zadaná.

Hoci sme sa dovtedy osobne, ani na inej platforme nestretli, toto spontánne súznenie bolo pre mňa významným signálom, že si budeme rozumieť.

Nasledovali naše stretnutia na vernisáži i finisáži mojej výstavy sôch v Prahe v Husovom kostole, kde predniesla kometár Vaša maminka, už spomínaná pani Darja Kocábová.

Až neskôr som pochopila, že pochádzate , podobne ako ja, z rodiny protestantského duchovného.

Čítajúc Vašu knihu, vnímam preto nielen jej obsah, ale aj významné paralely a súvislosti môjho i Vášho, nášho „backgroundu“ ako akýsi archetyp vývinu detí farárov, v kontexte duchovného dedičstva kazateľov Božieho slova, mučeníkov pre vieru, Jana Husa , J. A. Komenského, ale aj v novodobejšom kontexte prenasledovania a stigmatizácie našich rodín v časoch komunizmu. Manžel matkinej sestry Ján, môj ujo, bol v 60- tých rokoch väznený na Pankrácii kvôli svojim nekompromisným postojom ohľadom svojej viery. „Sedel“ v jednej cele s vrahmi a zlodejmi. Ďalší môj príbuzný, tiež Ján, bol opakovane odsúdený a väznený počas totality tiež pre svoju vieru.

V detstve som prežila viaceré traumy v súvislosti so svojim kresťanským rodinným zázemím , súvisiacich s postojom mojich učiteľov, podobne, ako o tom píšete v knihe i Vy . U mňa to bolo nepriateľstvo učiteľky- fanatickej komunistky, ktorá, napriek tomu, že som bola vždy výborná žiačka, „ ozdobila“ môj kádrový posudok už v .štvrtej triede základnej školy poznámkou o ideologicky závadnej rodinnej výchove, nie v duchu materialistickej ideológie ateizmu, ale v duchu idealistického kresťanského svetonázoru. A len vďaka odvahe inej učiteľky, ktorá pôvodný posudok

“ stratila“ a napisala mi nový, ktorý ma potom sprevádzal bezpečne ďalším životom, som mohla na rozdiel od mojich bratrancov a sestry študovať na prestížnej vysokej škole. Moji obaja rodičia boli intelektuáli so silným sociálnym cítením, podobne ako Vaši. Môj otec, doktor práv, navyše pochádzal zo šľachtického rodu, kde veľa predkov boli kňazi, učitelia i právnici. Do školy som nosila v pondelok biele punčocháče, ktoré som si deň predtým, teda v nedeľu obliekala do kostola.

Bola som v škole medzi spolužiakmi často videná ako bytosť z inej planéty, cítila som sa často osamelá vo svojej mnou nevyžiadanej odlišnosti, boriac sa so svojimi „bremenami“, ktoré táto inakosť prinášala, akoby som nosila „tarchu“ buržoázneho pôvodu svojho rodu i tieňov väzenských mreží mojich predkov na svojich pleciach, či svojom čele, kvôli čomu som sa cítila ako čierna ovca komunity svojich rovestníkov. Niektoré z tých bremien, moje epigenetické dedičstvo, nosím zdá sa, až dodnes. Nedeľný obed bol u nás slávnosť pri spoločnom stole, stolovanie malo svoj esteticko – duchovno-gurmánsky zmysel a rituál : pred jedlom sa čítalo z Písma a ďakovalo sa v modlitbe za každodenný chlieb, polievka sa nenalievala do tanierov z hrnca, ale z polievkovej misy so zlatým okrajom.... Obaja moji rodičia, podobne ako Vaši, nám deťom vštepili natrvalo hodnoty ako lásku k umeniu, ku klasickej hudbe, čestnosti, pravdovravnosti, hrdosti a hlavne k etickým a morálnym zásadám Desatora, ako najvyššieho životného princípu.

Úplne sa preto s Vami stotožňujem v tom, že prežiť detstvo, ale aj celý život ovplyvnená takýmto „bohatstvom“, (alebo bremenom?) nebolo a nie je jednoduché a vzbudzuje v okolí rôzne reakcie. No človek s takýmto kontextom nemá na výber, ak chce ostať verný zásadám, ktoré dostal do vienka od svojich rodičov a nakoniec pochopí, že vďaka týmto zásadám je v živote aj uchránený rôznych sklamaní aj poblúdení.

V tomto fakte vidím aj pôvod a dôvod Vašej úprimnosti, čestnosti a otvorenosti a pravej a pravdivej autenticity v popisoch udalostí, častokrát hraničiacej s nebezpečenstvom, ktoré si možno ani neuvedomujete, že nebudete pochopená, keď píšete nielen o skúsenostiach so svojim štúdiom arteterapie, ale aj o projektoch, ktoré sa neuskutočnili z dôvodu ľudskej ľahostajnosti.

Lebo obávam sa, že Vám Vaša úprimnosť a priamosť prinesie problémy a získate zrejme len ďalších nepriaznivcov či tvrdých kritikov. Ale je mi jasné, že ak aj tu ste verná zásadám a príkladom odvahy Vašej rodiny, nekompromisnosti, aj za cenu odmietnutia, nemáte čo stratiť.

Ved' ste dcera otca pána Alfréda Kocába, kazateľa Českobratrskej evanjelickej cirkvi, prenasledovaného komunistickým režimom . ktorý bol za totality zbavený štátneho súhlasu k výkonu svojho povolania kňaza a veľa rokov, podobne ako môj ujo, pracoval ako robotník - Váš otec ako kurič a môj ujo ako elektrikár. Stal sa jedným z prvých signatárov Charty 77 a patril k zakladajúcim členom Výboru na obranu nespravodlivo stíhaných.

A ste sestra hudobníka Michaela Kocába, ktorý sa zaslúžil o odchod ruských vojsk z bývalého Československa. Obaja s odvahou hájili a bojovali za pravdu, o ktorej správosti boli presvedčení, aj za cenu dôsledkov - diskriminácie a prenasledovania.

Rozmýšľala som, ale predsa len aj o tom, či kniha v „kritických“ partiách nie je trochu niečo ako “predčasne narodené dieťa“ ? Či Váš text nemal ešte vo Vás

trochu viac dozrieť ? Či sa nedala celá situácia okolo štúdia arteterapie poňať v knihe s väčším nadhľadom, odstupom, bez uvedenia plných mien niektorých aktérov a iných mien uvedených naopak len inkognito? Dať do celého Vášho príbehu trochu viac metafory, tajomna, náznakov. Text, kde by boli niektoré fakty vedome len aniticipované, pre inteligentného a chápaného čitateľa však i tak zrozumiteľné. Pravda sa obyčajne v prípade metafor, ktoré môžu byť arbitrátne, zjaví čitateľovi nakoniec predsa najlepšie individuálne, jasne a dialekticky pravdivo, implicitne, aj bez polopatistických a explicitných popisov.

Najviac sa mi páčia časti, kde uvádzate citácie a interpretácie textov Vašej vzácnej maminky, pionierky českej arteterapie pani Darji Kocábovej. Je v nich viditeľná múdrosť, duchovná i profesná, kontinuita, jej autorita materská i profesná je nepochybne pre Vás významná a neopominuteľná.

Vzácné sú v knihe aj Vaše africké príbehy, ich postavy a skúsenosti s nimi. Vyžaruje z nich podobné africké hrejivé exotické fluidum, ako pri čítaní knihy barónky Karen Brixovej "Spomienky na Afriku", ktorej postavu tak skvelo zahrála Merylin Streep v sfilmovanej forme tohoto románu. V texte je Vami objavená i priznaná veľká láska k tomuto kútu sveta, k africkej krajine, slnku i k čiernym i bielym bratom i sestrám, ktorí sa zrejme stali Vašimi učiteľmi i mediátormi dovtedy neobjavených zdrojov krásy, ale i uzdravovania tela i duše, podobne ako v spomenutom románe Brixovej.

V knihe a je textoch cítiť aj nielen multikulturálny ale "multitasking" fenomén, plejáda Vašich titulov je široká, hoci možno aj vlastným rozhodnutím či „vinou“, ste ostali bez oficiálneho titulu Bc. arteterapeut. Vaše vzácne a zaslúžené tituly sú : dcéra, sestra, manželka, matka, babička, autorka, arteterapeutka, dobrovoľníčka, manažérka mnohých arte výstav a projektov, advokátka postihnutých ľudí, ktoré definujú Vaše osobné, nielen arteterapeutické ale i ľudské krédo :

Blízkosť a vzťah medzi klientom a arteterapeutom sú dôležitejšie ako techniky arteterapie či psychoterapie! Vzťah podporený umením je liečivý!

Je tiež v neposlednom rade veľmi prínosné, že Vaša kniha je ilustrovaná množstvom kvalitných diel Vás aj Vašich klientov, ktoré majú nielen terapeutickú (diagnosickú) ale i výtvarnú hodnotu a svedčia o Vašej inklinácii k arteterapeutickému prístupu Art for therapy v intenciách podobných projektov po celom svete, kedy umelci pracujú výtvarne s ľuďmi trpiacimi rôznymi problémami.

Kombinácia originálnych, rukou vytvorených prác, dotvorených počítačovou technikou, zase vhodne naznačuje nové možnosti a budúcnosť arteterapie, prichádzajúce nové obdobie, ktoré bude ovplyvnené novými digitálnymi médiami a vývojom techniky.

A ešte jedna silná paralela s mojím artepríbehom : Moja, podobne ako Vaša ľudskosť sa posilnila vtedy, keď ste Vy i ja začali pracovať s tými najpotrebnejšími a často najopomíňajúcejšími - s ľuďmi s mentálnou retardáciou. Obidve túto populáciu milujeme a prijali sme ju za svoje (večné) deti, podľa príkazu „zraneného liečiteľa“,

ktorý povedal „Čokoľvek by ste urobili jednému z týchto maličkých, mne ste urobili“ a „Blahoslavení chudobní duchom, lebo takých je nebeské kráľovstvo!“ . Posun v ich vývoji - kreatívnom, výtvarnom, osobnostnom ale i v duchovnom je pre nás obe najväčším cieľom i radosťou a odmenou!

Nakoniec Vám ešte odporúčam pozrieť si dva hrané filmy, juhokórejský film z roku 2019, Parazit

<https://www.csfd.sk/film/505790-parazit/prehľad/>

a francúzsky film z roku 2021 „ Ako blesk z jasného neba“, kde sa objavuje (konečne !) aj malá zmienka o arteterapii.

<https://tv-program.aktuality.sk/film/ako-blesk-z-jasneho-neba/>

Hoci v prvom filme sa dá chápať zmienka aj ako akási antireklama najmä ako kritika psychoanalyticky orientovanej arteterapie. Antireklama však môže byť niekedy sama o sebe aj reklamou!

Druhá zmienka je pre arteterapiu priaznivejšia. Odoznie na pôde inštitúcie pre duševné zdravie!

Prajem Vám, milá Magdaléna, všetko dobré a srdečne Vás i Randolfa i Vaše dcéry a vnučky i brata Michaela pozdravujem do Prahy!

Vaša priateľsky
Jaroslava Šicková- Fabrici

V Bratislave 25.7.2023